

**საქართველოს სავაჭრო ურთიერთობების
განვითარება უკრაინასთან**

DOI.org/10.36962/104/3-5/202101192

გრიგოლ გლუჟაძე
სტუ დოქტორანტი

რეზიუმე

განხილულია უკრაინასთან საქართველოს სავაჭრო კავშირები. წარმოდგენილი ინფორმაციით, რომელიც 2016-2020 წლებს ეხება, ამ 5-წლიან პერიოდში მთლიანი სავაჭრო ბრუნვაც და ექსპორტ-იმპორტიც ზრდადია. რაც შეეხება ბოლო 2020 წელს, ყველა ზემოაღნიშნული მაჩვენებელი შემცირებულია - ბრუნვა 9%-ით, ექსპორტი - 13%-ით, იმპორტი - 6%-ით. ეს ვითარება უკავშირდება ამ ორ ქვეყანას შორის დიპლომატიური ურთიერთობის გაცივებას მ. სააკაშვილის პიროვნების გამო. ეს ვითარება დღეს გამოსწორებულია.

მსოფლიოს ქვეყნებს შორის საქართველოს განსაკუთრებული მჭიდრო ეკონომიკური კავშირურთიერთობები აქვს უკრაინასთან. ეს ეხება არა მხოლოდ საქონლის ექსპორტ-იმპორტს, არამედ, ტურისტულ მიმოსვლებს, ინვესტირებას, დასაქმებას და ა. შ. ეს ურთიერთობა დამყარდა 1995 წელს „თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ შეთანხმების“ დადებიდან [1].

უკრაინასა და საქართველოს შორის საგარეო ვაჭრობის ერთ-ერთი დამახასიათებელი თავისებურებაა ის ფაქტი, რომ უკრაინული საქონლის საერთო საგარეო ვაჭრობაში საქართველოს წილი უმნიშვნელოა (დაახლოებით 0,5%), ხოლო უკრაინის წილი საქართველოს მთლიან სავაჭრო ბრუნვაში 5,1%-ს აღწევს. 2020 წლის იანვარ-სექტემბრის შედეგების მიხედვით, საქართველოს

ყველა სავაჭრო პარტნიორს შორის, უკრაინა სავაჭრო ბრუნვის მხრივ მე -7 ადგილს იკავებს, საქონლის ექსპორტის მხრივ მე-5 ადგილს და საქონლის იმპორტის მხრივ მე-8 ადგილს. 2020 წელს 2019 წელთან შედარებით საქართველო-უკრაინის ბრუნვის შემცირების (ცხრილი 1) პირობებში ზოგიერთ საქონელზე ზრდას აქვს ადგილი, კერძოდ, იმპორტში გაიზარდა:

- საქონლის ხორცი - 43%-ით;
- კოპტონი - 17%-ით;
- რძე და ნაღები - 29%-ით;
- ბრტყელი ნაგლინი - 10%-ით.

რაც შეეხება ექსპორტს საქართველოდან უკრაინაში, ძირითადად, გაზრდილია ფეროშენადნობების გატანა (17-ჯერ) და ჯართის გატანა (6-ჯერ).

საკვანძო სიტყვები: უკრაინა; საქართველო; სავაჭრო ურთიერთობები; ექსპორტი-იმპორტი.

ძირითადი ტექსტი

ეროვნული ეკონომიკის მსოფლიო ეკონომიკასთან მიერთება, საგარეო ეკონომიკური ურთიერთობების გაფართოვება და სამეურნეო კავშირების განმტკიცება, კანონზომიერ მოვლენად იქცა.

მსოფლიო ქვეყნები საკუთარი ეროვნული ეკონომიკური პრობლემების გადაწყვეტისას უფრო მეტად ითვალისწინებენ საგარეო ეკონომიკური კავშირების გაფართოვებისა და შრომის საერთაშორისო დანაწილებაში აქტიურად ჩართვის აუცილებლობას, ამდენად, საქართველო, რომელმაც სულ ახლო წარსულში მოიპოვა პოლიტიკური და ეკონომიკური დამოუკიდებლობა, ბუნებრივია ამ გლობალური მოვლენებიდან გამონაკლისი და იზოლირებული ვერ იქნება.

ეს, საქმე ჩვენი ქვეყნისთვის ახალია, რადგან საუკუნის სამი მეოთხედის მანძილზე, ჩვენი ეკონომიკა დამოუკიდებელი საგარეო ურთიერთობებიდან ჩამოცილებული აღმოჩნდა. ახალი საქმის თავიდან დაწყება კი ყოველთვის სიძნელეებთან არის დაკავშირებული. ამიტომ, ჩვენ გვჭირდება გამოცდილება ამ საქმეში, შესაფერისი მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა, წარ-

მოების ორგანიზაციის თანამედროვე დონე და ტექნოლოგია, იმისათვის, რომ განვავითაროთ ექსპორტი, რომელიც არის ეკონომიკური ურთიერთობის განვითარების ძირითადი ფაქტორი, ეროვნული ეკონომიკის აღმავლობისა და ქვეყნის ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესების ერთ-ერთი და მთავარი წყარო. ქვეყანა ჯერ კიდევ იძულებულია ორიენტაცია იქონიოს მსოფლიოს სხვა ქვეყნების დახმარებაზე, საერთაშორისო საფინანსო-საკრედიტო ინსტიტუტების მიერ გამოყოფილ შეღავათიან კრედიტებზე და სხვა.

მსოფლიო მეურნეობაში საქართველოს ეკონომიკის ინტეგრირების პროცესი ატარებს ინტენსიურ ხასიათს, რაც საგარეო ვაჭრობის ლიბერალიზაციის სტრატეგიული კურსის თანმიმდევრული განხორციელებით არის განპირობებული. თანდათან მატულობს საგარეო სავაჭრო ბრუნვა, ფართოვდება ვაჭრობის გეოგრაფია და იზრდება უცხოური ინვესტიციების მასშტაბები. ქვეყანამ პრაქტიკულად დაიბრუნა თავისი ისტორიული გეოპოლიტიკური ფუნქცია და გახდა ევრაზიის სახელმწიფოთა სტრატეგიული ეკონომიკური პარტნიორი. იმპორტის სტრუქტურაში ჭარბობს ენერგომემცველობითი; თამბაქოს ნაწარმი; სამკურნალო საშუალებები; ხორბალი და ფქვილი; ღვინო; ხილი. როგორც უკვე ავლნიშნეთ, მართალია, გარკვეული წინსვლა აღინიშნება საერთაშორისო ბაზარზე საქართველოს გასვლასთან დაკავშირებით, მაგრამ ჯერ-ჯერობით ამ პროცესისათვის დამახასიათებელია, რომ ექსპორტსა და იმპორტს შორის არ არსებობს სტურქტურული ურთიერთკავშირი, ამის ობიექტური მიზეზებია: ეკონომიკის მემკვიდერობით მიღებული არარაციონალური დარგობრივი სტურქტურა, საწარმოო პოტენციალის გამოყენების დაბალი დონე, პროდუქციის დაბალი კონკურენტუნარიანობა მსოფლიო ბაზარზე, სავალუტო საფინანსო პლიტიკის შიდა გაუმართაობა და უკანასკნელ წლებში რუსეთის მიერ ქართულ საექსპორტო პროდუქციაზე ემბარგოს დაწესება. მიუხედავად ამისა, საგარეო ვაჭრობის პირველადი მონაცემებით, საქართველოს ექსპორტში შეიმჩნევა მნიშვნელოვანი წინსვლა.

საქართველო მცირე ეკონომიკის მქონე, სტრატეგიულ სა-

ვაჭრო გზებზე მდებარე ქვეყანაა, რაც ნიშნავს, რომ მისი განვითარებისთვის გახსნილობა აუცილებელი პირობაა. რამდენად ღიაა ეკონომიკურად ქვეყანა, პირველ რიგში, ეს საგარეო ვაჭრობის მოცულობაში გამოიხატება. ბოლო ოცი წლის განმავლობაში საქართველოს საგარეო ვაჭრობას ზრდის ტენდენცია აქვს. 2019 წელს საგარეო სავაჭრო ბრუნვამ 13.3 მილიარდი დოლარი შეადგინა, აქედან 3,8 მილიარდი ექსპორტია, 9,5 მილიარდი კი - იმპორტი [1, გვ. 255]. აღნიშნული მაჩვენებელით საქართველო ჯერჯერობით მნიშვნელოვნად ჩამორჩება მაღალგანვითარებულ, შედარებით პატარა ქვეყნების ანალოგიურ მაჩვენებლებს, მაგრამ დამაიმედებელი ისაა, რომ საგარეო ვაჭრობის მიმართულებით საქართველოს სწორი პოლიტიკა აქვს. ეს გამოიხატება თავისუფალი ვაჭრობის ხელშეკრულებებსა და დაბალ საბაჟო გადასახადებში. ეკონომიკის სიმცირიდან და სტრატეგიული სავაჭრო მდებარეობიდან გამომდინარე, საქართველომ მაქსიმალურად უნდა შეუწყოს ხელი ჩვენს ტერიტორიაზე თავისუფალი ვაჭრობის განვითარებას.

მსოფლიოს ქვეყნებს შორის საქართველოს განსაკუთრებული მჭიდრო ეკონომიკური კავშირურობითობები აქვს უკრაინასთან. ეს ეხება არა მხოლოდ საქონლის ექსპორტ-იმპორტს, არამედ, ტურისტულ მიმოსვლებს, ინვესტირებას, დასაქმებას და ა. შ. ეს ურთიერთობა დამყარდა 1995 წელს „თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ შეთანხმების“ დადებიდან [1].

უკრაინასა და საქართველოს შორის საგარეო ვაჭრობის ერთ-ერთი დამახასიათებელი თავისებურებაა ის ფაქტი, რომ უკრაინული საქონლის საერთო საგარეო ვაჭრობაში საქართველოს წილი უმნიშვნელოა (დაახლოებით 0,5%), ხოლო უკრაინის წილი საქართველოს მთლიან სავაჭრო ბრუნვაში 5,1%-ს აღწევს. 2020 წლის იანვარ-სექტემბრის შედეგების მიხედვით, საქართველოს ყველა სავაჭრო პარტნიორს შორის, უკრაინა სავაჭრო ბრუნვის მხრივ მე-7 ადგილს იკავებს, საქონლის ექსპორტის მხრივ მე-5 ადგილს და საქონლის იმპორტის მხრივ მე-8 ადგილს. საქართველო-უკრაინის ბრუნვა 2020 წელს 2019 წელთან შედარებით შემცირებულია - 9%-ით, ექსპორტი - 13%-ით, იმპორტი - 6%-ით

(ცხრილი 1). ამ პირობებში ზოგიერთ საქონელზე ზრდას აქვს ადგილი, კერძოდ, იმპორტში გაიზარდა:

- საქონლის ხორცი - 43%-ით;
- კოპტონი - 17%-ით;
- რძე და ნაღები - 29%-ით;
- ბრტყელი ნაგლინი - 10%-ით.

ცხრილი 1

საქართველო-უკრაინის სავაჭრო ბრუნვის დინამიკა (მლნ. აშშ დოლარი) [2]

წლები	2016	2017	2018	2019	2020
ბრუნვა	491,93	574,57	694,40	666,54	607,23
საქართველოს სავაჭრო ბრუნვა	9459	10802	12741	13315	11348
ზრდა წინა წელთან შედარებით	-5%	17%	21%	-4%	-9%
წილი მთლიან ბრუნვაში	5%	5%	5%	5%	5%
ექსპორტი	73,94	127,36	179,52	250,92	217,40
საქართველოს ექსპორტი	2117	2746	3380	3798	3342
ზრდა წინა წელთან შედარებით	23%	72%	41%	40%	-13%
წილი მთლიან ექსპორტში	3%	5%	5%	7%	7%
იმპორტი	417,99	447,20	514,88	415,62	389,83
საქართველოს იმპორტი	7342	8057	9362	9517	8006
ზრდა წინა წელთან შედარებით	-8%	7%	15%	-19%	-6%
წილი მთლიან იმპორტში	6%	6%	5%	4%	5%
სავაჭრო სალდო	-344,05	-319,84	-335,36	-164,70	-172,44

რაც შეეხება ექსპორტს საქართველოდან უკრაინაში, ძირითადად, გაზრდილია ფეროშენადნობების გატანა (17-ჯერ) და ჯართის გატანა (6-ჯერ).

დასკვნა

თუ უკრაინა-საქართველოს სავაჭრო ურთიერთობების ციფრობრივ ინფორმაციას შევაჯამებთ, დავინახავთ, რომ 2016-2020 წლებში მთლიანი ბრუნვა 23,6%-ით არის გაზრდილი, მ. შ. ექსპორტი 193%-ით, იმპორტი კი შემცირებული - მთელი 7%-ით. რაც შეეხება ბოლო ორ წელიწადს, კერძოდ, 2019-2020 წლებს, ამ წლებში ექსპორტ-იმპორტიც შემცირებულია და მთლიანი სავაჭრო ბრუნვაც. ეს ვითარება გამოიწვია უკრაინა-საქართველო

ლოს შორის ურთიერთობების გარკვეულმა გაცივებამ, რაც მ. სააკაშვილის პიროვნებას უკავშირდებოდა. დღეს, ძველი ურთიერთობები კვლავაც განახლებულია, და, იმედს ვიქონიებთ, რომ ჩვენ უკრაინისთვის და უკრაინა ჩვენთვის მუდმივად ღირსეული მოკავშირე ვიქნებით.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობასა და უკრაინის მთავრობას შორის „თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ“ შეთანხმება (1995 წ. 19 ივნისი).
2. საქართველოს სტატისტიკური წელიწდეული. თბ., 2020.

REFERENCES:

1. 'Free Trade agreement' between the government of the republic of Georgia and the Government of Ukraine. (1995. 19 june)
2. Statistical collection of Georgia. Tbilisi 2020.

**DEVELOPMENT OF GEORGIA'S TRADE
RELATIONS WITH UKRAINE**

GRIGOL GLUNCHADZE

Doctoral of Georgian Technical University,
E-mail: grigol.glunchadze@gmail.com

RESUME

The title of the article - "Development of Georgia's Trade Relations with Ukraine" shows Georgia's trade relations with Ukraine. According to the information presented in the article, which is spread over the years 2016-2020, in this 5-year period, the total trade turnover and export-import are increasing, which does not apply to the last 2020. This year, all the above indicators have been reduced - turnover by 9%, exports - by 13%, imports - by 6%. The author connects this situation with the cooling of diplomatic relations between the

two countries. Because of Saakashvili's personality and emphasizes that this situation has improved today.

Georgia has a special close economic and economic ties with Ukraine among the countries of the world. This applies not only to the export-import of goods, but also to tourist traffic, investment, employment, etc. Sh. This relationship was established in 1995 with the conclusion of the Free Trade Agreement [1].

One of the characteristic features of foreign trade between Ukraine and Georgia is the fact that Georgia's share in the total foreign trade of Ukrainian goods is insignificant (about 0.5%), while Ukraine's share in Georgia's total trade turnover reaches 5.1%. According to the results of January-September 2020, among all Georgia's trading partners, Ukraine ranks 7th in terms of trade turnover, 5th in terms of exports of goods and 8th in terms of imports of goods. Georgia-Ukraine turnover in 2020 compared to 2019 has decreased - by 9%, exports - by 13%, imports - by 6% (Table 1). Under these conditions, there is an increase in some goods, in particular, an increase in imports:

- Beef - by 43%;
- Cotton - by 17%;
- Milk and cream - by 29%;
- Flat rolled- by 10%.

As for exports from Georgia to Ukraine, the export of ferroalloys (17 times) and the export of scrap (6 times) have increased.

Key words: Ukraine, Georgia; Trade relations; Export-import.